Digimarkkinasäädöstä täydentävä kansallinen säätäminen

HE 11/2024 vp

Talousvaliokunta 19.3.2024

Esittelijä HN Virve Haapajärvi

Toinen valmistelija Iiro Ihanamäki

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

KKV-lain muutosesityksestä

- Esitetään lisättäväksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin (KKV-laki) 3 pykälää, jotka liittyvät digimarkkinasäädökseen perustuvaan **tietojenvaihtoon, tarkastuksiin ja markkinatutkimuksiin**
- Kyse on EU:n **digimarkkinasäädöstä** (Digital Markets Act, DMA, EU 2022/1925) **täydentävästä kansallisesta säätämisestä**, jotta kansalliset toimivaltuudet ovat selkeät ja riittävät komission avustamiseksi
- Voimassa oleva EU-asetus on jäsenmaissa suoraan sovellettavaa oikeutta
- Suurin osa artikloista ovat riittävän selviä, eivätkä ne edellytä kansallista täydentävää säätämistä.
- Komissio on asetuksen täytäntöönpanija ja vain se voi antaa velvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevia päätöksiä ja määrätä mm. sakkoja
- Esityksessä ei esitetä hyödynnettäväksi asetuksen kansallista liikkumavaraa sen osalta, että kansallinen viranomainen voisi kansallisen lainsäädännön salliessa oma-aloitteisesti suorittaa tutkinnan portinvartijoiden velvoitteiden noudattamatta jättämisestä
- Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian

Esityksen taustalla oleva EU asetus

- EU-asetuksen tavoitteena on turvata **kilpailun säilyminen digitaalisilla markkinoilla estämällä markkinoiden keskittyminen kaikkein suurimpien alustayritysten haltuun.** Asetuksen tavoitteena on myös varmistaa sisämarkkinoiden toimivuus yhtenäisen sääntelyn avulla
- Asetuksella asetetaan velvoitteita EU:n sisämarkkinoilla ns. portinvartija-asemassa toimiville suurimmille alustayrityksille sekä kielletään niiltä epäoikeudenmukaisia ja markkinoiden keskittymiseen johtavia menettelyjä.
- Asetuksen velvoitteilla mm. lisätään portinvartijoiden käyttöjärjestelmien avoimuutta kolmansien osapuolien sovelluksille ja sovelluskaupoille sekä rajoitetaan portinvartijan mahdollisuutta yhdistellä henkilötietoja ilman niiden kohteen suostumusta.
- Sisämarkkinaoikeusperustalla annetulla EU-asetuksella on yhtymäkohtia markkinoiden kilpailullisuuteen, mutta se ei ole osa kilpailuoikeutta. Asetusta sovelletaan rinnakkain kilpailuoikeuden kanssa.

- Tähän mennessä portinvartijoiksi on nimetty Alphabet, Amazon, Apple, ByteDance, Meta ja Microsoft. Mm. Bookingin ja X:n portinvartija-asemaa tutkitaan.
- Suomessa ei sijaitse nimettyjen tai potentiaalisten portinvartijayritysten päätoimipisteitä

Avustavia tehtäviä KKV:lle, 7 d §

- Selvyyden vuoksi ja oikeiden kansallisten viranomaisten tunnistamiseksi sekä niiden ja komission välisen tiedonkulun helpottamiseksi ehdotetaan, että artikloissa 21 ja 53 tarkoitetut **kansallisten viranomaisten hallussa olevat tiedot toimitetaan komissiolle lähtökohtaisesti kansallisena yhteysviranomaisena toimivan KKV:n** kautta. Säännös ei koske yrityksiä, jotka toimittavat niiltä pyydetyt tiedot itse komissiolle.
- Siten KKV-lakiin esitetään 7 d §:ä, jonka mukaan KKV toimisi keskitettynä **kansallisena yhteysviranomaisena** digimarkkinasäädökseen liittyvissä asioissa ja se voisi salassapitosäännösten estämättä vastaanottaa asetuksessa tarkoitettuja tietoja muilta kansallisilta viranomaisilta ja luovuttaa niitä komissiolle.
- Lisäksi säädettäisiin selventävästi, että artiklan 27 mukaisesti **KKV vastaanottaisi kolmansien osapuolten esittämiä portinvartijoiden käytäntöjä ja käyttäytymistä koskevia ilmoituksia ja KKV voisi luovuttaa tietoja komissiolle salassapitosäännösten estämättä.** Jos KKV katsoisi, että kyseessä saattaa olla asetuksen noudattamatta jättäminen, KKV:n olisi välitettävä tiedot komissiolle kuten asetus edellyttää.

Avustavia tehtäviä KKV:lle, 7 e ja f §:t

- Asetuksessa säädetään kansallisten *kilpailu*sääntöjen täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten velvollisuudesta auttaa komissiota tarkastuksilla ja KKV-lakiin esitetäänkin 7 e §:ää **KKV:n toimimisesta komissiota avustavana viranomaisena** DMA:n mukaisilla **tarkastuksilla.** Lisäksi esitetään, että KKV toimisi tarvittaessa myös tarkastuksiin liittyvän **virka-apupyynnön esittäjänä**

- Asetuksen 16(5) artiklan mukainen markkinatutkimuksissa avustamistehtävä esitetään annettavaksi KKV:lle. Esitetään 7 f §:ää, jonka mukaan **KKV avustaisi** komissiota **markkinatutkimuksissa.**

- Artiklan 41 nojalla jäsenvaltiot voivat pyytää komissiota aloittamaan markkinatutkimuksia eikä asetuksessa määritellä mikä jäsenvaltion taho voisi tehdä pyynnön. KKV-lain 7 f §:ssä säädettäisiin, että **KKV olisi markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön tekijä**.

Esityksen vaikutukset

- Esityksen **pääasialliset vaikutukset kohdistuvat KKV:on, jolle aiheutuvan lisätyön määrän on arvioitu olevan todennäköisesti melko vähäinen**
- KKV:lle aiheutuva työmäärä riippuu komission tieto- ja avustuspyyntöjen määrästä sekä kolmansien osapuolien asetuksen 27 artiklan nojalla KKV:lle ilmoittamista portinvartijoiden käytäntöjä ja käyttäytymistä koskevista tiedoista. Vaikutuksia rajaa se, ettei Suomessa sijaitse nimettyjen portinvartijayritysten päätoimipisteitä
- Asetuksesta ja kansallisesta täydentävästä sääntelystä KKV:lle aiheutuvaa työmäärää ja siihen mahdollisesti liittyviä tarpeita voidaan arvioida noin 2–3 vuoden päästä kansallisen lain voimaantulosta
- Komission pyytämien tietojen osalta on arvioitu, että asetuksen täytäntöönpanon kannalta relevantteja tietoja voisi olla esimerkiksi KKV:lla, Traficomilla, Finanssivalvonnalla ja tietosuojavaltuutetulla. Mahdollinen lisätyö muille viranomaisille kuin KKV:lle seuraa suoraan EU asetuksesta ja sen määrä riippuu mm. siitä, kuinka usein komissio lähettää tietopyyntöjä ja edellyttääkö tietopyyntöön vastaaminen tietoja edellä mainituilta viranomaisilta

Kiitos